VIIKONVAIHDE

Lehmä kielessä. Nauta on vakiinnuttanut paikkansa suomen kielessä. Sivu 13

Kaikki hyvin. Lehmä ei ole vain tuotantoeläin ruuan mainonnassa. Meille tarjotaan kappale maaseudun idylliä, olipa se totta tai ei. Sivu 13

Paven ikivihreä. ”Pidä huolta”, Pave Maijanen lauloi vuonna 1981 – ja laulaa yhä. Sivu 13

JAAKKO KILPIÄINEN

Viime vuonna Huovarin silakan kalastus loppui toukokuun loppupuolella. Kiintiöt eivät täyttyneet, vaan asiakkailta loppuivat ostohalut.

Troolari Huovarilla valmistaudutaan päivän vetoon. Ensin troolauspari Bärbel (oik.) laskee troolin veteen, jonka jälkeen Huovarin sivustalla roikkuva 250 kilon painoinen kettinkinippu kiinnitetään troolin alapaulaan painoksi.

Troolari Huovari jahtaa silakoita Saaristomerellä

Kalastajan arkea säätelevät kalojen liikkeet ja sääolot. Merelle on päästävä, sillä maissa ei tule kalaa eikä siis palkkaa. Troolari Huovarin työviikko sai yllättävän käänteen.

KUSTAVI, NAANTALI (MT)

Tammikuinen maanantaiaamupäivä on kalastajalle suotuisa. Troolin pussi on täynnä silakkaa. Maallikon silmissä kalaa on valtavasti. Pyydys laskettiin vain reilu tunti sitten veteen troolareiden vedettäväksi.

Painava pussi kelluu pinnalla. Ympäröivä vesi on täynnä hopeanvärisiä kalansuomuja. Saaristomeren plankton kimmeltelee aamupäivän auringossa.

Kymmenet lokit, kaksi merikotkaa ja iso harmaahylje ilmaantuvat apajalle tutkimaan kalastajien tekemisiä. Kaikki ovat suupalaa vailla.

Viranomainen valvoo saalista

Aiemmin aamulla troolari Huovarin kannelle astuessa on oltava huolellinen.

Edellispäivän vesipärskeet ja yöllä satanut lumi ovat jäätyneet kannelle. Reelingeistä roikkuvat kymmenet jääpuikot.

Laiturilla pakkanen on pureva ja auringonnousuun on vielä kaksi ja puoli tuntia. Vieressä Bärbel on lähtövalmiina päivän hommiin.

Nuori kansimies **Jussi Järvinen** ottaa vieraat vastaan samalla, kun valvoo aluksen tankkausta. Säiliöautosta pumpataan troolarin tankkiin 2 500 litraa kevyttä polttoöljyä. Tankissa on tilaa 5 000 litralle.

Paritroolauksessa kalaa voi saada suuria määriä. Jussi Järvinen ja Aivo Mäesoo tyhjentävät troolin pussia, jossa on tonneittain silakkaa.

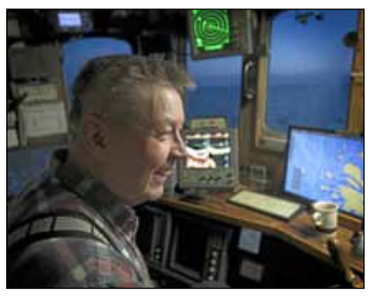

Kippari Seppo Partanen päätti vielä kerran palata merelle omalla aluksella.

Aluksen päällikkö, kalastaja **Seppo Partanen** käynnistää dieselmoottorin ja kansimies irrottaa köydet. Alus irtoaa laiturista tutulla rutiinilla. Kippari tietää jo päivän kohteen. Sinne on ajomatkaa puolitoista tuntia.

Partanen klikkaa tietokoneen sähköisen kalastuspäiväkirjan päälle ja välittää tiedon kalastuspäivän käynnistämisestä.

Tämä on uutta säätelyä. Suomi otti Euroopan unionin jälkijunassa ja pikavauhdilla järjestelmän käyttöön.

Partanen kummastelee kiirettä, sillä muualla ohjelma on ollut vuosikausia käytössä. Kaiken lisäksi ohjelmassa on paljon puutteita, hän mainitsee.

”Esimerkiksi hätäsatamia se ei tunnista lainkaan.”

Vuodenvaihteen jälkeen viranomaiset eli maa- ja metsätalousministeriö ja viime kädessä EU ovat saaneet ajantasaista tietoa siitä, missä ja milloin työpäivä alkaa ja milloin kalastus on käynnissä. Päivän saalisarvio välittyy nopeasti elykeskukseen ja lopulta tilastoihin.

Järjestelmä määrää myös työtahdin. Kun saalis on nostettu, ohjelma kertoo, milloin ja missä saaliin voi purkaa.

Yksityinen vuokraaja saa maakalaa

Saaristomerellä kaikki kalastusalueet ovat yksityisiä. Ammattikalastajat tarvitsevat aina vesialueen omistajan luvan. Partanen on sopinut kalastuksesta peräti 60 maanomistajan kanssa.

”Vesialueiden omistajille maksetaan maakalaa eli tietty prosenttiosuus saaliista. Myös rahaa liikkuu jonkin verran”, hän kertoo.

Silakanpyynti on Nauvon seudulla perinteinen elinkeino. Ennen nuottaa vedettiin talvisin jään päältä.

”Aikoinaan suurin saalis oli jopa 270 tonnia ja nuottaa tyhjennettiin pari viikkoa”, muistelee Partanen.

Nyt pienet troolarit nostavat suurimman osan kalasta. Yleensä samoilla vesillä ei kalasteta kovin monen aluksen voimin.

Tänään ajatuksena on kalastaa päivä paritroolia vetäen yhdessä Bärbelin kanssa. Liikkeellä ovat myös monet muut kalastajat. Sähköiseltä merikartalla näkyvät eri alusten tunnukset.

Lähitienoolla Nauvon pohjois- ja eteläpuolella silakkaa kalastaa luvialaisia, nauvolaisia, merikarvialaisia ja tunnhamnlaisia troolareita.

Silakkaa on tullut hurjasti. Kun kalaa tulee, ei voi jäädä maihin.

Huovarin kotipaikaksi on painettu Vironlahti ja parivetoalus on naantalilainen. Tosin Partanen asuu Salossa ja Huovarin kotilaituri kalastuskaudella on useasti Laupusten kalanjäähdyttämö Kustavissa.

Ei kukkia tai naisia aluksiin

Kalastajalla on ollut hyviä päivä. Saaliilla ei tavallisesti rehennellä, mutta kalastajat tuntevat toisensa hyvin. Päivän tuloksista keskustellaan ja muiden apajat on tiedossa alusten sähköisten tunnistetietojen (ais) myötä.

”Jos kalaa ei tule, silloin vaihdetaan paikkaa, trimmataan troolia tai jäädään vaan maihin odottamaan.”

”Viime päivien aikana silakkaa on tullut hurjasti. Kun kalaa tulee, ei voi jäädä maihin”, kertoo Partanen.

Kalastajilla on hyvän onnen uskomuksensa. Partanen ei omiaan paljasta. Yleensä kalastajalle ei voi toivottaa kalaonnea.

”Ruotsissa jotkut vanhat kalastajat eivät ota kyytiin naisia tai aluksissa ei ole kukkia. Minun aluksessani on ollut molempia.”

Silakkaa liikkuu nyt yllättävän paljon sokkeloisen saariston syvänteissä. Joulupyhien jälkeen Huovari on ollut aina vesillä, kun vaan sää on sallinut.

Kala käy myös kaupaksi. Vain pieni osa silakasta päätyy suomalaisten ruokapöytään.

Aina viime kevääseen saakka venäläiset säilykeyritykset ostivat paljon suomalaista silakkaa. Peräti kolmannes markkinoista suli tuosta vain.

”Idän markkinat eivät enää pakotteiden takia vedä”, päivittelee Partanen.

Kilohintakin on tippunut alle vuodessa 22 sentistä 15 senttiin. Nyt valtaosa pyydetystä silakasta pakastetaan ja kalasta jauhetaan ruokaa kotimaan turkiseläimille. Osa saaliista menee nykyään Tanskan kalanjauhoteollisuuden raaka-aineeksi.

Kalastuskiintiöt osa arkea

Viranomaiset säätelevät tiukasti kalastusta. Se ei ole Partaselle mieleen – varsinkaan lohenpyynnin rajoittaminen.

”Kalaa nousee jokiin erittäin hyvin. Lohikanta merialueilla on vahvistunut merkittävästi. Harmittaa lohenkalastajien puolesta”, hän sanoo.

Kasvavat hyljekannat mietityttävät kalastajia. Miksi lajia suojellaan, vaikka se haittaa jatkuvasti elinkeinoja, on yleinen kysymys. Kalastajien ja luonnonsuojelijoiden näkemyserot eivät ole uusia.

”Perinteinen elinkeino on joutunut julkisen keskustelun hampaisiin. Varsinkin Pohjanlahden rannikkokalastajien tulevaisuus on huono, eikä jatkajia ilmaannu epävarman tulevaisuuden vuoksi. Ennen Velkualla kuhankalastus oli merkittävää. Hylkeitä on nyt niin paljon, että kalastajat ovat menettäneet elantonsa.”

Kalastuskiintiöt ovat osa arkea. Partasen mielestä niiden avulla kalastusta säädellään tiukasti.

”Viime vuonna Huovarin silakan kalastus päättyi toukokuun loppupuolella. Kiintiöt eivät täyttyneet vaan asiakkailta loppuivat ostohalut. Kala ei vain käynyt kaupaksi kotimaassa ja Venäjän markkinat vetivät huonosti.”

”Voi olla, että tulevaisuudessa kullekin alukselle määrätään omat kiintiönsä, jotka perustuvat saalishistoriaan. Siksi nyt pitää kalastaa aina vain kun on mahdollista.”

jatkuu seuraavalla sivulla